

ብውጥን ዘይምራሕ አለሻ ፍትሒ፡ ፍረ ኣይህበን

ብውልቀ ይኹን ብእኩብ ክብጻሕ ዝድለ ዝኾነ ጉዳይ፡ ካብ እንክብገስ ንትግባሬኡ ዝድርኽ መጽናዕታዊ ውጥን ክረክብ ኣለዎ። ምኽንያቱ ብውጥን ዘይምራሕ ነገራዊ ኮነ ፍትሓዊ ድሌት ካብ ኣእምሮ ናብ ወረቐት ክደቅል እንተዘይኮይኑ፡ ኣብ መሬት ወሪዱ ክዝራእሎ ውጽኢታዊ ፍረ ክህብ ምሕሳብ የዋህነትዮ። ድሌት ሓሳብዮ። እቲ ኣብ ኣእምሮ ዝተቐርጸ ድሌት ኣብ መሬት ወሪዱ ብተግባር እንተዘይተተርጉሙ ግን ዳርጋ ዘየለዮ። ኣብ ኣእምሮ ደቂ-ሰባት ዝመላለስ ግን ከኣ ኣብ መሬት ክወርድ ዘኽእሎ መጽናዕትን ድልውነትን ዝጎደሎ ድሌት ከምዘይሰምር ንምርዳእ ኣይጸገምን።

ኣብ ባህልና ኣብ እዋኑ መሬቱ ንዘይሓርስን ዘየለሳልሰን ህኩይ ሓረስታይ ዝበሃል ምስላ ኣሎ፡ "ዘይሓርስ ቅጫ ኣይጎምድን" ህይወት ኤርትራዊ ሓረስታይ ኣብ ሕርሻ ዝተመርኮሰዮ። መሬት ሕርሻ ድማ ሰብን መሬትን ከይተራኽቡ ፍረ ክህብ ኣይክእልን። ብቐጻሊ ግራቱ ዝከናዥን ህርኩት ሓረስታይ ቅጫ ክጎምድ እንክሎ፡ ካብ ኮፍ ዝበሎ ከይተሰአ ናውቲ ማሕረስ ተሰኪሙ ኣብዑር ኮኪቡ ወይ ጭኻሮ ሒዙ ናብ ግራቱ ከይከደ ረሃጽ ከይፈሰሰ፡ ካብ ሰማይ ማና ክወርደሉ ዝጸበ ሃካይ ሓረስታይ ምስ ዕያሉ ብጥሜት ተግዲፉ ዘምባህቐሉ መሰረታዊ ምኽንያት፡ ድሌት ዘይምህላው ዘይኮነ፡ ድሌትካ ብተግባር ናይ ዘይምትርጓም ውጽኢት መርኣያዮ።

ብዘበታዊ መግዛእቲ ፍትሒ ዝተነፍጎም ህዝብታት ኤርትራ፡ ፍትሒ ንምርካብ ክብህጉ ሃንቀው ክብሉ ባህሪያዊዮ። ናይ ፍትሒ ሃንቀውታኦም ወይ ድሌቶም ብውጥን እናተመርሑ ሓቢሮምን ተኸባቢሮምን ኣብ ባይታ እንተዘይተዋሲኦም ግን ፍረ ክጽበዩ ቅኑዕ ኣይከውንን። ድሌቶም ክውን ዝገብርሉ ሓደ ወሳኒ መሳርሒ ኣጉዲሎም ከም ዘለው ክርድኡ ይግባእ። ንዝባኸነ ግዜ ከክሓሕሱን ኣብ ዝሓጸረ ግዜ ድሌቶም ክውን ክገብሩን ድማ፡ ነቲ ዝጎደለ ክረኽብዎን ንምትርጓሙ ብንጥፈት ክዋስኡን የድሊ።

ቅድሚ 1991 ኣንጻር ባዕዳውያን ገዛእቲ ተቓሊሶም ድሌቶም ከመይ ከምዘወዱ ናይ ገዛእ ርእሶም እኹል ተመክሮ ስለዘለዎም፡ ዓፋኒ መንግስታዊ ጉድለን ትካላዊ መሓውሩን ምሉእ ብምሉእ ብምእላይ፡ ህዝባዊ ፍትሒ፡ ልዕልና ግዝኣተ ሕገ፡ ህዝባዊ ደሞክራሲን ደሞክራሲያዊ ትካላዊ ምሕደራን ብሃገር ደረጃ ክጣየስን ክዕንብብን ንምግባር፡ ብድሌት ጥራሕ ከምዘይሰልጥ ይስሕትዎዮም ክበሃል ኣይከኣልን። ኣብዚ ናይ ልዕሊ ርብዓ ዘመን ኣንጻር ዘበታዊ መግዛእታዊ ምሕደራ ክካየድ ዝጸንሑን ዝካየድ ዘሎን ቃልሲ ንዕዘቦ ዘለና ግን፡ ምስቲ ሃብታም ናይ መስዋእትን ዓወትን ተመክሮ ዝቃዶ ኣይኮነን። ትማሊ መን ፈታዊ መን ጸላኢ ኣብ ምንባብ ኮነ ኣብ ምምጻእ ሃገራዊ ነጻነትን ልኡላውነትን ብወሳኒ መልክዑ ሓደ ርድኢት ነይሩ። ሕልምኻ ድሌትካ ንምርካብ ክሳብ ናይ ህይወት መስዋእትነት ዝበጽሕ ኩለንተናዊ ዋጋ ንምክፋል'ውን ብኹሉ ድልውነት ነይሩ።

ሎሚ ግን እቲ መግዛእቲ ወጽዓን ድሌት ፍትሕን ተመሳሳሊ ክንሱ፡ ሓደ ዓይነት ኣናብባ የለን። ንፍትሒ፡ ንደሞክራሲ ንህዝባዊ ፖለቲካዊ ስልጣን ዝኸፈል ዋጋ ንምብርካት ምሉእ ሕብረትን ድልውነትን ኣይረኣን። ብርግጽ ጸምእ ፍትሒ ኣብ'ቲ ዝለዓለ ጥርዙ ዝበጽሓሉ መድረኽ ኢና ንርከብ ዘለና። ግን ነቲ ብሓሳብ ደረጃ ዝተበጸሐ ድሌት ኣብ መሬት ኣውራዳ ዝተርጉም ድልውነት ማዕሪኡ ዝሰጎመ ኣይኮነን። ብማይ ቀጠነ ወይ ቀምሽ ኣዳይ ዓንቁፉኒ ካብ መሰረታዊ ፖለቲካዊ ዛዕባ፡ ኣብዘይ መሰረታዊ ሓጨቕ መጨቕ ዝባኸን ዘሎ ወርቃዊ ዕድል ቀሊል ኣይኮነን።

እቲ ትማሊ ካብ ፖለቲካዊ ስነ-ሓሳባዊ ዕጥቁ፡ ዝያዳ ብተግባራዊ ሃገራዊ ሓርበኛዊ ውዕሎኡን ጀግንነቱን ዝሕመ ኤርትራዊ ባህሊ፡ ካብ ግዜ ናብ ግዜ እናንቆልቆለ መጺኡ፡ ሎሚ ባህሊ ስጡም ውዳበን ግብራውነትን

አጥፊው ብተግባር ብዙዎች ድሉት ተዳብረው አሎ ክበሃል ይከካል። ፍትህ ካብ ምንጋጋ ሓደ ጸረ-ህዝቢ ጸረ-ሰላም፣ ጸረ-ደሞክራሲን ዝኾነ ጉጅለ፣ ካብ ተግባራዊ ወፍርን ዝተወሃደ ውቅዲትን ወጻኢ ከምዘይትርከብ ርዱእ ክንሱ፣ ኤርትራዊ ደላዩ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ግን ንድሌቱ ብተግባር ከሰነዮ ኣይከካልን። ተግባራዊ ንጥፊታት ኣሎ እንተተባሂሉ ከኣ ሳሕቲ ውልዕ ኢሉ ዝጠፍእ ምበር ቀጻልነትን ስጥመትን ዘለዎ ኣይኮነን።

ካብቲ ዝገርም ከኣ፣ እቲ ደላዩ ለውጢ ካብ ዝፈላልዮ ዝሰማምዑሉዮ ዝበዝሕ። ከምኡ ኮይኑ ግን፣ ብመጽናዕቲ ውጥን ኣውጺኡ፣ መበገስን መዕረፍን ዕላማኡ ኣነጺሩ፣ ሕድሕዱ ተፋሊጡ፣ ተሸባቢሩን ተደጋጊፏን፣ ቀደምይን ካልኣይ ግርጭታት ብግቡእ ኣመሓዲሩ ድሌቱ ንምትግባር ማዕረ ጭርሖኡ ክስጉም ኣይረከን። ውህደት ፈጠሩ ብውጥን እናተመርሖ ስጥመትን ቀጻልነትን ብዘለዎ ግብራዊ ንጥፊታት ኣብ ክንዲ ዝምርሽ፣ ጠጠረሩ ሓዙ ተመሳሳሊ ድሌት የቃልሑ። ኣብ ልዕሊ ጸላኢ ትርጉም ዘለዎ ውቅዲት ከዕርፍ ፍትህ ዝግብሉ ግዜ ክቕርብ ብሓሳብን ብተግባርን ሕቶ ሓፋሽ መሊሱ ክሰውድ ዘኸእሎ ባይታ ከጣጥሕ ኣይረከን።

እቲ ኣብ ምድሪ ኤርትራ ነጊሱ ዘሎ ሕሰም፣ ካብ ህላወ ናብ ዘይህላወ ዝሕምቡብ፣ ብግዛዩ የብልናን ቅጽብታዊ ውሁድ ኣገባብ ክምከት ዝግበኦ ክንሱ፣ ንጸረ-ህዝቢ ሓደ ሰባዊ መንግስታዊ ጉጅለ ወጊድ ኢሉ መሰረታዊ ፖለቲካዊ ለውጢ ከምጽእ ዝተበገሰን ትጽቢት ድማ ዝግበረሉን ደምበ ደለይቲ ደሞክራሲያዊ ለውጢ፣ ነዊሕ ግዜ ጸኒሑ ሳሕቲ ኣኼባ፣ ጉባኤ፣ ሰላማዊ ሰልፊ፣ ሰሚናር ይገብር፣ ውሳኔታትን ለበዋታትን የሕልፍ፣ ንውሽጣዊ ስምዒቱ ዝገልጽ ጭርሖ የስምዕ፣ ናይ ለውጢ ረስኑ ዓቕቡ፣ ካብ ጉድለቱ እናተማህረን እናተቐረጸን ንጸላኢ ከጨንቕ ግን ኣይረከን። ብሃንደበት ክበሃል ዝከካል ናይ ለውጢ ረስኒ የርእሞ፣ ቀልጢፉ ደሃዩ የጥፍእ። ይቅህም። ከም እንደገና ብዝኾነ ኣጋጣሚ ጸላኢ ብዝወሰደ ስጉምቲ ይበራብር ተመሳሳሊ መድረኻት ከፊቱ ጭርሖ ኣሰሚዑ ነናብ ቦታኡ ይምለስ። ሕጂውን ኣብክንዲ ናይ ሓባር መደባትን ናይ ሓባር ኣወሃሃድቲ ሽማግሌታትን መዘዙ ብዘይዕረፍቲ ናብ መንገዲ ዓወት ዝምርሽ፣ ኣብ ካልእ ዘይመሰረታውን ዘይተደላይን ዓንቃፊ ወፍሪ ተጸሚዱ፣ ሓደ ከጥቅዕ እቲ ካልእ ክከላኸል ግዜ የባኸን።

ስለዘ ከኣ፣ ኣይኮነን ብሓቂ ዝተበገሰሉ ህዝባዊ ሕቶ ብኣድማዕነት ክምልስ ክበቅዕ፣ ራእይን ብቕዓት ዘለዎም መሪሕነት ስኢኑ "ኣይንዓዲ ኣይንዓውዲ" ከምዝበሃል ህላወ ቀጻልነቱ ምርግጋጽ ተጸጊሙ ኣብ ገምገም ውድቀት ዝበጽሖ ውሑድ ኣይኮነን። እዚ ኣብ ጋም ማን ምንባር፣ ኣብ ጽልምትምት ምእታው ምሉእ ንምሉእ ናብ ወድዓዊ ኩነታት ክትድርብዮ ምፍታን ቅቡል ኣይኸውንን። ግዳማዊ ወድዓዊ ኩነታት ኣብ ልዕሊ ደለይቲ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ዘዕርፍ ጸቕቲ ዝተወሰነዮ። እቲ ዝዓበዩ ካብ ህዝብታት ኤርትራ ክርከብ ትጽቢት ዝግበረሉ ናይ ለውጢ ድሌት በሲሉስ ካብ ዝፍንትር ነዊሕ ግዜ ኣቕጺሩዮ።

ዝዓበዩ ዕንቅፋት ኮይኑ ዘሎ ባዕላዊ ጸገም ናይቶም ብዝተወደበ ኣገባብ ንለውጢ ዝቃለሱ ሓይልታትን መሻርኽቲ ኣካላትን ዘይብቕዓትዮ። ደምበ ደለይቲ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ብሓፊሻ፣ ፖለቲካዊ ውድባትን ሰልፍታትን ከኣ ብፍላይ፣ ኣብ ልዕሊ ደመኛ ጸላኢኡ ሓባራዊ ውቅዲት ከየዕርፍ ፈውሲ ከምዝተገብረሉ ኣብ ዕኒይኒይ ዘንብሮ ዘሎ ምስጢር ባዕላዊ ሕመቕዮ። ነዚ ሓቂዚ ብጸጋ ተቐቢሉ ካብ ዝተደዋወሰ ኣረኣጺያ፣ ናይ ተራ ምትህልላኽ ሕዳር ሕማምን ልሙስ ባህሊ ስራሕን ክወጽእ ዘኸእሎ ነብሰ ፍተሻን ምትዕርራይን ክገብር ይግባእ። ስለምንታይሲ ድሌትን ጠለብን ህዝባዊ ፍትህ፣ ሓሳብን ተግባርን ከየራኸብካን ብሓደ ክኸዱ ከይገበርካን ብውልዕ ጥፍእ ዝብል ጭርሖ ሸቶኡ ክውቅዕ ኣይከካልን።

ብሓልዮት ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓድነት ኤርትራ ዝፍኖ፣ ድምጺ ሰልማን ደሞክራሲን ኤርትራ፣ 07-09-2018